

ΝΕΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ
ΕΘΝΟΛΟΓΙΑΣ

ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΕΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ-ΕΛΕΝΗΣ ΚΟΒΑΝΗ
ΑΝΤΙΧΑΡΙΣΜΑ,

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΘΝΟΛΟΓΙΑΣ, ΑΘΗΝΑ 2021,
σελ. 320.

ISBN 978-960-87468-3-1

Οπισθόφυλλο

Η κατανόηση και ερμηνεία της σχέσης μεταξύ της φύσης, της κοινωνίας και του πολιτισμού, του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, αποτέλεσε αντικείμενο επιστημονικής αναζήτησης των ανθρωπιστικών και κοινωνικών επιστημών.

Η διεπιστημονική προσέγγιση ανέδειξε νέες οπτικές σε ήδη γνωστά (λχ. αστικό περιβάλλον και ανοικτός δημόσιος χώρος), άλλες θεματικές, όπως το αστικό και αγροτικό τοπίο, και εισήγαγε πιο διευρυμένες προσεγγίσεις (ύπαιθρος χώρος, διατροφή, εναλλακτικός και οικολογικός τουρισμός κ.ά.), οι οποίες καθορίζουν πολιτικές και στρατηγικές και οδηγούν σε στοχευμένες πρακτικές και επεμβάσεις.

Ο συλλογικός αυτός τόμος, τιμώντας τη μνήμη της αγροτικής κοινωνιολόγου Ελένης Κοβάνη (1947-2013) συγκεντρώνει μελέτες οι οποίες συνεισφέρουν στην ανάδειξη ερευνητικών ζητημάτων και νέων προβληματισμών που αφορούν το περιβάλλον ως αγροτικό και αστικό, τις προσλήψεις και αναπαραστάσεις του τοπίου και της αγροτικότητας, τη διατροφή και τους μετασχηματισμούς του χώρου, την περιβαλλοντική αλλαγή και την κλιματική κρίση.

Πρόλογος

Ο ανά χειράς τόμος «Πολιτισμικές και κοινωνικές διαστάσεις του περιβάλλοντος-Ελένης Κοβάνη αντιχάρισμα» αποτελεί τον τέταρτο στη σειρά αυτοτελών εκδόσεων της Ελληνικής Εταιρείας Εθνολογίας (ΕΛΕΤΕ). Είναι αφιερωμένος στη μνήμη της Ελένης Κοβάνη, αγροτικής κοινωνιολόγου, Διευθύντριας Ερευνών του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ), ιδρυτικού και ενεργού μέλους της ΕΛΕΤΕ, που έφυγε από κοντά μας το 2013. Η ίδια είχε διατελέσει Πρόεδρος, Αντιπρόεδρος και μέλος του ΔΣ της ΕΛΕΤΕ επί σειρά ετών, καθώς και μέλος της Συντακτικής/Εκδοτικής Επιτροπής του έντυπου περιοδικού Εθνολογία.

Η θεματική του τόμου εμπίπτει στο πεδίο της Πολιτισμικής Οικολογίας/Οικολογικής Ανθρωπολογίας, πεδίο ενδιαφέροντος και έρευνας της Ελένης Κοβάνη. Στην έκδοση δημοσιεύονται πρωτότυπες μελέτες στηριζόμενες σε ανθρωπολογικό/εθνογραφικό υλικό από την Ελλάδα από την οπτική της αλληλεπίδρασης της φύσης και του πολιτισμού. Αναδημοσιεύεται, επίσης, άρθρο της Ελένης Κοβάνη από τα Πρακτικά του Επιστημονικού Συμποσίου για το Αγροτικό Τοπίο, με την ευγενική παραχώρηση των κ.κ. Μπεόπουλου και Κανελλακόπουλου. Τέλος, παρατίθεται αναλυτική βιοεργογραφία της, πόνημα της Ελισάβετ Άλλισον και της Μαρίας Θανοπούλου.

Η ιδέα για τον τιμητικό τόμο κυοφορείτο για πολύ καιρό στους κόλπους της ΕΛΕΤΕ, λόγω όμως της οικονομικής αλλά και της πρόσφατης υγειονομικής κρίσης που ανέστειλαν επί μακρόν τον σχεδιασμό αυτό, υλοποιείται οκτώ χρόνια μετά το τελευταίο ταξίδι της Ελένης Κοβάνη. Η απόφαση για την έκδοση ελήφθη από το προηγούμενο Δ.Σ. της Εταιρείας και πραγματοποιείται με επιχορήγηση του υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού.

Στο σημείο αυτό, επιθυμούμε να ευχαριστήσουμε το Δ.Σ. του ΕΚΚΕ και τον Πρόεδρό του, κ. Νίκο Δεμερτζή, που ανταποκρίθηκαν στο αίτημα του Δ.Σ. της ΕΛΕΤΕ για συνδρομή του ΕΚΚΕ στην

επιστημονική επιμέλεια της έκδοσης, μέσω της έγκρισης συμμετοχής της Μαρίας Θανοπούλου ως συν-επιμελήτριας του τόμου.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες οφείλουμε στις/στους συγγραφείς που με τα κείμενά τους αποδίδουν φόρο τιμής στη μνήμη της Ελένης Κοβάνη, καθώς και στους/στις συναδέλφους Ελευθέριο Αλεξάκη και Ανδρομάχη Οικονόμου από την ΕΛΕΤΕ και τη Μαρία Θανοπούλου από το ΕΚΚΕ που ανέλαβαν την επιστημονική επιμέλεια του τόμου. Τέλος, αλλά εξίσου θερμά, ευχαριστούμε τον αδελφό της Ελένης, Μπάμπη Κοβάνη, για τη συνεισφορά του στην έκδοση.

Για το Δ.Σ. της Ελληνικής Εταιρείας Εθνολογίας
Η Πρόεδρος
Δρ Μαρία Κοκολάκη

Περιεχόμενα:

Πρόλογος	9
Χαιρετισμός Προέδρου ΕΚΚΕ	11
Εισαγωγικό σημείωμα	13-19
Ελένη Κοβάνη	
Φιλοσοφία και αισθητική του αγροτικού τοπίου	23-37
Ευάγγελος Παυλής	
«Η διαχρονική αντίληψη και πρόσληψη του ελληνικού αγροτικού τοπίου. Το παράδειγμα του τοπίου της Λεσβιακής υπαίθρου»	39-82
Ανδρομάχη Οικονόμου	
«Από την εμβληματικότητα του “αρκαδικού τοπίου” στην παραγωγή και χρήση του αγροτικού τόπου και τοπίου στη σημερινή εποχή. Η περίπτωση της Γορτυνίας (Αρκαδία, Πελοπόννησος)»	83-110
Θανάσης Κίζος	
Μεταβολές στη μορφή και στις προσλήψεις του αγροτικού τοπίου της Ελλάδας: ο επανεποικισμός από άγρια είδη (rewilding) και η συμβίωση με τις αρκούδες στη Δυτική Μακεδονία	111-130
Ελεύθεριος Π. Αλεξάκης	
Σάμος: Φυσικό περιβάλλον, οικονομία και οικιστική. Συνέχειες και ασυνέχειες	131-168
Μαρία Κοκολάκη	
Η επίγευση του παρελθόντος. Νεωτερικότητα και επαναδιαπραγμάτευση της παράδοσης μέσα από την τοπική-παραδοσιακή διατροφική γνώση: η περίπτωση του Επάνω Μεραμπέλλου	169-198
Ιωάννα Τσίγκανου – Καλλιρρόη (Ρόη) Κιντή	
Στάσεις και αντιλήψεις του κοινωνικού σώματος για την κλιματική αλλαγή, το περιβάλλον και την οικολογία	199-218
Καλλισθένη Αβδελίδη	
Διερευνώντας επεμβάσεις στον αστικό και ευρύτερο χώρο – με επίκεντρο τον άνθρωπο και το φυσικό περιβάλλον Θεωρητικές και εμπειρικές προσεγγίσεις	219-244
Χριστιάνα Κωνσταντοπούλου	
Αγροτικές αντιλήψεις στον τηλεοπτικό λόγο της σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας	245-266
Μαρία Θανοπούλου	
Πολιτισμική μνήμη και κοινωνική έρευνα. Θεωρήσεις με αφορμή το βιβλίο «Λιμνών αποξηράνσεις»	267-292
Βιοεργογραφία Ελένης Κοβάνη	293-313